

Υπόθεση C-671/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

13 Νοεμβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Lietuvos vyriausiosios administracinis teismas (Λιθουανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

8 Νοεμβρίου 2023

Προσφεύγουσα πρωτοδίκως:

M

Καθής πρωτοδίκως:

Bank of Lithuania

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η διαφορά της κύριας δίκης αφορά την ακύρωση της αποφάσεως της Αρχής Εποπτείας της Χρηματοπιστωτικής Αγοράς της Τράπεζας της Λιθουανίας και της σχετικής προσωρινής διαταγής.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του άρθρου 59 της οδηγίας 2015/849 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας· άρθρο 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

Προδικαστικά ερωτήματα

«1. Έχει το άρθρο 59 της οδηγίας 2015/849 την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία κατά την οποία, στην περίπτωση που οι αρμόδιες εθνικές αρχές διαπιστώσουν την τέλεση περισσοτέρων παραβάσεων διαφορετικών κατηγοριών απαιτήσεων που επιβάλλει το άρθρο 59, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ έως δ΄, της οδηγίας 2015/849, στο πλαίσιο του ίδιου ελέγχου, κάθε μία από τις παραβάσεις αυτές θεωρείται ότι συνιστά χωριστή συστηματική παράβαση και υπόκειται στην επιβολή χωριστού προστίμου λαμβανομένου υπόψη του ανώτατου προστίμου που προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία εφαρμογής της οδηγίας 2015/849;

2. Έχει το άρθρο 59 της οδηγίας 2015/849 την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία κατά την οποία, στην περίπτωση που οι αρμόδιες εθνικές αρχές διαπιστώσουν την τέλεση διαφόρων παραβάσεων της ίδιας κατηγορίας απαιτήσεων δυνάμει του άρθρου 59, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ έως δ΄, της οδηγίας 2015/849, στο πλαίσιο του ίδιου ελέγχου, κάθε μία από τις παραβάσεις αυτές θεωρείται ότι συνιστά χωριστή συστηματική παράβαση και υπόκειται στην επιβολή χωριστού προστίμου λαμβανομένου υπόψη του ανώτατου προστίμου που προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία εφαρμογής της οδηγίας 2015/849;

3. Στην περίπτωση που σε οποιοδήποτε από τα ανωτέρω ερωτήματα δοθεί καταφατική απάντηση, ποια είναι τα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό του ζητήματος εάν μια παράβαση δυνάμει του άρθρου 59 της οδηγίας 2015/849 είναι συστηματική;»

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και συναφής νομολογία

Αιτιολογική σκέψη 59 και άρθρα 5 και 59 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ 2015, L 141, σ. 73) (στο εξής: οδηγία 2015/849).

Απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2013, Επιτροπή κατά Ιταλίας (C-151/12, EU:C:2013:690, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

Απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, Flachglas Torgau (C-204/09, EU:C:2012:71, σκέψη 60).

Απόφαση της 30ής Απριλίου 2019, Ιταλία κατά Συμβουλίου (Ποσόστωση ξιφία της Μεσογείου) (C-611/17, EU:C:2019:332, σκέψη 111).

Απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, ERG κ.λπ. (C-496/18 και C-497/18, EU:C:2020:240, σκέψη 93 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

Απόφαση της 12ης Μαΐου 2022, U.I. (Εμμεσος τελωνειακός αντιπρόσωπος) (C-714/20, EU:C:2022:374, σκέψεις 59 έως 61).

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Άρθρο 2, παράγραφος 7, άρθρο 9, παράγραφοι 1, 13, 14, 16 και 17, άρθρο 10, παράγραφος 1, άρθρο 11, παράγραφος 1, σημείο 4 και άρθρο 11, παράγραφος 3, άρθρο 14, παράγραφος 1, σημείο 4, άρθρο 14, παράγραφος 3, σημεία 2 και 3, άρθρο 14, παράγραφος 5, άρθρο 16, παράγραφος 2, άρθρο 22, παράγραφοι 1 και 2, άρθρο 29, παράγραφος 1, σημεία 2, 3, 4, 8, 9 και 10, άρθρο 29, παράγραφος 2, άρθρο 29, παράγραφος 3, σημείο 4 και άρθρο 29, παράγραφος 7, άρθρο 34 και άρθρο 39, παράγραφος 1, σημείο 2, του νόμου της Δημοκρατίας της Λιθουανίας για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Law of the Republic of Lithuania on the Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing) (όπως τροποποιήθηκε από τον νόμο υπ' αριθ. XIII-1440 της 30ής Ιουνίου 2018, στο εξής: νόμος AML/CFT).

Νόμος της Δημοκρατίας της Λιθουανίας για την Τράπεζα της Λιθουανίας (όπως τροποποιήθηκε από τον νόμο υπ' αριθ. XIII-1854 της 20ής Δεκεμβρίου 2018, στο εξής: νόμος για την Τράπεζα της Λιθουανίας), άρθρο 43³, παράγραφοι 7 έως 10.

Σημείο 18.1 της διαδικασίας υπολογισμού προστίμων η οποία εγκρίθηκε με την εκτελεστική απόφαση υπ' αριθ. 03-126 του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας της Λιθουανίας της 10ης Ιουλίου 2018 (στο εξής: διαδικασία).

Σημεία 4, 30, 31.3.4 και 33 των οδηγιών προς τους συμμετέχοντες στη χρηματοπιστωτική αγορά για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και/ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως εγκρίθηκαν από την εκτελεστική απόφαση υπ' αριθ. 03-17 του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας της Λιθουανίας της 12ης Φεβρουαρίου 2015 (αρχική έκδοση, στο εξής: οδηγίες).

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της κύριας δίκης

- 1 Η απόφαση του Διευθυντή της Αρχής Εποπτείας της Χρηματοπιστωτικής Αγοράς της Τράπεζας της Λιθουανίας της 13ης Νοεμβρίου 2020, η οποία επιγράφεται «Επιβολή κυρώσεως στην M» (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), αναφέρει ότι η προσφεύγουσα M (στο εξής: προσφεύγουσα), η οποία είναι ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος, υπέπεσε σε οκτώ παραβάσεις των διατάξεων του νόμου AML/CFT και των οδηγιών. Η υπό εξέταση περίοδος αφορά το χρονικό διάστημα από την 1η Απριλίου 2019 έως την 31η Μαρτίου 2020.
- 2 Κρίθηκε ότι κατά τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου, η προσφεύγουσα δεν προέβλεπε οποιαδήποτε διαδικασία αξιολόγησης των κινδύνων νομιμοποίησης

εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (στο εξής: κίνδυνοι ML/TF) σε όλες τις δραστηριότητές της και δεν διενεργούσε αξιολόγηση των κινδύνων ML/TF στο σύνολο των δραστηριοτήτων της καθώς και ότι οι διαδικασίες εκτίμησης κινδύνου πελατών που είχαν δημιουργηθεί και τεθεί σε ισχύ από την προσφεύγουσα δεν επέτρεπαν την ορθή ταξινόμηση των πελατών σε κατηγορίες κινδύνου και, κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα παρέβη τις απαιτήσεις του άρθρου 29, παράγραφος 1, σημείο 2, και παράγραφος 3, σημείο 4, καθώς και του άρθρου 29, παράγραφος 7, του νόμου AML/CFT αλλά και των σημείων 4 και 30 των οδηγιών (παράβαση υπ' αριθ. 1).

- 3 Η εξ αποστάσεως ταυτοποίηση των πελατών της προσφεύγουσας ενείχε σοβαρές πλημμέλειες, καθόσον η προσφεύγουσα υπέπεσε σε εσφαλμένη ταυτοποίηση ορισμένων εκ των πελατών της που ήταν φυσικά πρόσωπα και, ως εκ τούτου, παρέβη τις απαιτήσεις των άρθρων 9, παράγραφος 1, 10, παράγραφος 1, 11, παράγραφος 1, σημείο 4 και 11, παράγραφος 3, του νόμου AML/CFT (παράβαση υπ' αριθ. 2).
- 4 Κρίθηκε ότι η προσφεύγουσα απέτυχε να διασφαλίσει την ορθή εφαρμογή της ενισχυμένης ταυτοποίησης πελατών για πελάτες αυξημένου κινδύνου και, ως εκ τούτου, παρέβη τις απαιτήσεις των άρθρων 14, παράγραφος 1, σημεία 4 και 5, του νόμου AML/CFT. Η προσφεύγουσα δεν έλαβε την έγκριση οποιουδήποτε ανώτερου διοικητικού στελέχους πριν τη σύναψη επαγγελματικής σχέσεως με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα· η προσφεύγουσα ουδέποτε έλαβε τα κατάλληλα μέτρα ώστε να εντοπίσει την προέλευση των περιουσιακών στοιχείων και των οικονομικών πόρων που αφορούσε η εν λόγω επαγγελματική σχέση ή συναλλαγή και, ως εκ τούτου, παρέβη τις απαιτήσεις του άρθρου 14, παράγραφος 3, σημεία 2 και 3, του νόμου AML/CFT (παράβαση υπ' αριθ. 3).
- 5 Οι διαδικασίες της προσφεύγουσας σχετικά με την ταυτοποίηση πελατών και την επαλήθευση της ταυτότητάς τους δεν ήταν ικανές να διασφαλίσουν ότι ο σκοπός και το αντικείμενο της επαγγελματικής σχέσης του πελάτη είναι σαφή και κατανοητά σε όλες τις περιπτώσεις και η προσφεύγουσα απέτυχε να ανταποκριθεί επαρκώς στην υποχρέωσή της να γνωρίζει το επιχειρηματικό αντικείμενο των πελατών της ως νομικών προσώπων, παραβιάζοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, τις απαιτήσεις του άρθρου 9, παράγραφοι 13 και 14, του νόμου AML/CFT (παράβαση υπ' αριθ. 4).
- 6 Κρίθηκε ότι η προσφεύγουσα παρέλειψε να προβεί στην ορθή επικαιροποίηση των πληροφοριών ταυτοποίησης πελατών και δικαιούχων κατά τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου κατά παράβαση των άρθρων 9, παράγραφος 17, 29, παράγραφος 1, σημείο 8, του νόμου AML/CFT και του σημείου 33 των οδηγιών (παράβαση υπ' αριθ. 5).
- 7 Επισημάνθηκε ότι η προσφεύγουσα απέτυχε να διασφαλίσει ότι οι συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σχέσης συνάδουν με το επαγγελματικό προφίλ των πελατών και το προφίλ κινδύνου. Δεδομένου ότι δεν πραγματοποιούνταν εκτενής ανάλυση των συναλλαγών των πελατών και των

πράξεων πληρωμών, η προσφεύγουσα δεν διέθετε επαρκείς πληροφορίες όσον αφορά τη συμπεριφορά των πελατών ώστε να μπορεί να εντοπίζει επαρκώς τις ύποπτες συναλλαγές και πράξεις και, ως εκ τούτου, η προσφεύγουσα παρέβη την απαίτηση του άρθρου 9, παράγραφος 16, του νόμου AML/CFT. Τα μέτρα τα οποία έλαβε η προσφεύγουσα προκειμένου να παρακολουθεί τις σχέσεις και τις συναλλαγές των πελατών ήταν ανεπαρκή για την πρόσφορη διαχείριση των κινδύνων σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και, κατά συνέπεια, παρέβη το άρθρο 29, παράγραφος 1, σημείο 3, και το άρθρο 16, παράγραφος 2, του νόμου AML/CFT (παράβαση υπ' αριθ. 6).

- 8 Οι εσωτερικοί έλεγχοι και διαδικασίες της προσφεύγουσας δεν ήταν ικανοί να διασφαλίσουν σε όλες τις περιπτώσεις την ορθή εφαρμογή των απαιτήσεων των διεθνών χρηματοοικονομικών κυρώσεων και των περιοριστικών μέτρων και, ως εκ τούτου, η προσφεύγουσα παρέβη τις απαιτήσεις του άρθρου 29, παράγραφος 1, σημείο 4, του νόμου AML/CFT και του σημείου 31.3.4 των οδηγιών (παράβαση υπ' αριθ. 7).
- 9 Κρίθηκε ότι κατά τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου, η προσφεύγουσα δεν είχε ορίσει κάποιο μέλος του διοικητικού της συμβουλίου ως υπεύθυνο για την εφαρμογή των μέτρων αποτροπής της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας όπως προβλέπεται από τον νόμο AML/CFT, και, κατ' αυτόν τον τρόπο, παρέβη το άρθρο 22, παράγραφος 1, του νόμου AML/CFT. Ο εσωτερικός έλεγχος της προσφεύγουσας όσον αφορά τη διαχείριση των κινδύνων ML/TF δεν ήταν αρκούντως αποτελεσματικός, η προσφεύγουσα δεν διέθετε επαρκείς ανθρώπινους πόρους και δεν ήλεγχε κατ' ορθόν τρόπο τις διαδικασίες σχετικά με την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και, λόγω των ελλείψεων που διαπιστώθηκαν στην οργάνωση της εκπαίδευσης, το προσωπικό που εφάρμοζε τα περιοριστικά μέτρα για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ήταν ανεπαρκώς πληροφορημένο τόσο για τη σημασία των απαιτήσεων για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας όσο και για τον ρόλο και τις ευθύνες του, γεγονός το οποίο είχε ως αποτέλεσμα την παράβαση του άρθρου 22, παράγραφος 2, και του άρθρου 29, παράγραφος 1, σημεία 9 και 10, του νόμου AML/CFT (παράβαση υπ' αριθ. 8).
- 10 Η καθής η προσφυγή, δηλαδή η Τράπεζα της Λιθουανίας (στο εξής: καθής), επέβαλε οκτώ πρόστιμα για τις διαπιστωθείσες παραβάσεις (πρόστιμο ύψους 55 000 ευρώ για κάθε μία από τις παραβάσεις 1 έως 3, 6 και 7, πρόστιμο ύψους 35 000 ευρώ για κάθε μία από τις παραβάσεις 4 και 5, και πρόστιμο ύψους 25 000 ευρώ για την παράβαση 8).
- 11 Η καθής υπολόγισε το ύψος των προστίμων βάσει (i) των διατάξεων του άρθρου 43³, παράγραφος 10, του νόμου για την Τράπεζα της Λιθουανίας, και (ii) της διαδικασίας. Έκρινε ότι οι παραβάσεις 1 έως 7 ήταν σοβαρές και συστηματικές. Η

καθής υπολόγισε το ύψος εκάστου προστίμου σύμφωνα με το ανώτατο πρόστιμο που καθορίζεται από τον νόμο για την Τράπεζα της Λιθουανίας (το οποίο ανέρχεται στα 5 100 000 ευρώ, καθόσον ο ετήσιος μεικτός κύκλων εργασιών του ιδρύματος ήταν μικρότερος από τα 5 100 000 ευρώ). Για κάθε μία από τις παραβάσεις 1, 2, 3, 6 και 7, οι οποίες θεωρήθηκε ότι ήταν σοβαρές, η καθής καθόρισε τα βασικά ποσά των προστίμων σε ποσοστό 30 % του ανώτατου προστίμου και για κάθε μία από τις παραβάσεις 4, 5 και 8, οι οποίες θεωρήθηκε ότι αποτελούσαν λιγότερο σοβαρές παραβάσεις, η καθής καθόρισε το βασικό ποσό του προστίμου σε ποσοστό 20 % του ανώτατου προστίμου. Η καθής μείωσε τα βασικά αυτά ποσά, καθόσον εκτίμησε ότι ήταν δυσανάλογα υψηλά σε σχέση με τα ακαθάριστα έσοδα της προσφεύγουσας καθώς και ότι τα χαμηλότερα πρόστιμα θα μπορούσαν επίσης να λειτουργήσουν αποτρεπτικά ως προς τις παραβάσεις.

- 12 Η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή κατά της προσβαλλομένης απόφασης ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Με απόφαση την οποία εξέδωσε στις 21 Σεπτεμβρίου 2021, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δέχθηκε εν μέρει την προσφυγή της προσφεύγουσας και μείωσε το συνολικό ύψος των προστίμων στο ποσό των 200 000 ευρώ, πλην όμως απέρριψε το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι στην υπό κρίση υπόθεση θα έπρεπε να είχε γίνει δεκτό ότι τελέστηκε μία μόνο συστηματική παράβαση του νόμου AML/CFT.
- 13 Εν συνεχεία, η προσφεύγουσα άσκησε έφεση κατά της απόφασης του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου ζητώντας (i) να εξαφανιστεί το σκέλος της απόφασης του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου με το οποίο απορρίφθηκε εν μέρει η προσφυγή της προσφεύγουσας και (ii) να γίνουν δεκτά στο σύνολό τους τα επιχειρήματα που προέβαλε πρωτοδίκως η προσφεύγουσα με την προσφυγή της. Στο πλαίσιο της εν λόγω εφέσεως, η καθής ζήτησε από το αιτούν δικαστήριο (i) να εξαφανίσει την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και (ii) να απορρίψει την έφεση της προσφεύγουσας.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 14 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, κατά το άρθρο 34 του νόμου AML/CFT, οι παραβάσεις χαρακτηρίζονται είτε ως σοβαρές είτε ως συστηματικές. Κατά την προσφεύγουσα, στην υποθετική περίπτωση τέλεσης πολλαπλών σοβαρών παραβάσεων, πρέπει να θεωρείται ότι τελείται μία και μόνη συστηματική παραβίαση του νόμου και να επιβάλλεται ένα μόνο πρόστιμο για τη συστηματική παράβαση, το μέγιστο ύψος του οποίου προβλέπεται από τον νόμο (άρθρο 39, παράγραφος 1, σημείο 2, του νόμου AML/CFT). Η προσφεύγουσα υποστηρίζει επίσης ότι, κατά τη γραμματική ερμηνεία του άρθρου 34 του νόμου AML/CFT, οι περιπτώσεις μη συμμόρφωσης προς μια κατηγορία απαιτήσεων (για παράδειγμα, τις απαιτήσεις ταυτοποίησης πελατών και δικαιούχων που καθορίζονται στα άρθρα 9 έως 15 του νόμου AML/CFT) θεωρείται ότι συνιστούν μία ενιαία σοβαρή παράβαση. Η προσφεύγουσα διατείνεται επίσης ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία επιβλήθηκαν περισσότερα του ενός πρόστιμα, συνιστά

προσβολή της αρχής *ne bis in idem*. Στον βαθμό που η παράβαση δεν χαρακτηρίστηκε ως μία ενιαία συστηματική παράβαση, επιβλήθηκαν περισσότερα του ενός πρόστιμα για παραβάσεις παρεμφερών απαιτήσεων του ίδιου άρθρου.

- 15 Η καθής υποστηρίζει, παραπέμποντας στο άρθρο 39, παράγραφος 1, σημείο 2, του νόμου AML/CFT, ότι στα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να επιβληθούν πρόστιμα όσον αφορά τουλάχιστον μία σοβαρή παράβαση του νόμου AML/CFT, ωστόσο δεν υπάρχει παρόμοια διάταξη όσον αφορά τις συστηματικές παραβάσεις και, ως εκ τούτου, μια παράβαση μπορεί να θεωρηθεί συστηματική μόνο στην περίπτωση που έχουν τελεστεί επίσης και επιπλέον παραβάσεις του νόμου AML/CFT, όπως προβλέπεται από το άρθρο 34, παράγραφος 2. Η καθής επισημαίνει ότι οι διατάξεις της οδηγίας 2015/849 αποσκοπούν στην ενίσχυση των απαιτήσεων σχετικά με την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και καταπολέμησης της τρομοκρατίας προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και καταπολέμησης της τρομοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και οι δυσμενείς επιπτώσεις που συνεπάγονται για την οικονομία και το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Κατά την καθής, η αντιμετώπιση διαφόρων σοβαρών παραβάσεων όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας ως μίας ενιαίας σοβαρής παράβασης ή ως μίας ενιαίας συστηματικής παράβασης είναι, καταρχήν, ασύμβατη με τους συγκεκριμένους σκοπούς της οδηγίας 2015/849. Κατά την καθής, σε αυτή την υποθετική περίπτωση θα ήταν προς όφελος των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν τελέσει σωρεία παραβάσεων σχετικών με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, οι παραβάσεις αυτές να χαρακτηρίζονται ως συστηματικές και να υπόκεινται σε μία ενιαία κύρωση για αυτές. Η καθής υποστηρίζει επίσης ότι η αντιμετώπιση περισσότερων διαφορετικών παραβάσεων ως μίας ενιαίας παράβασης καθιστά αδύνατη την εξατομίκευση της κύρωσης και ότι η αδυναμία εξατομίκευσης του προστίμου που επιβάλλεται όσον αφορά κάθε επιμέρους παράβαση (χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η διάρκεια, η βαρύτητα και άλλες περιστάσεις κάθε παράβασης και χωρίς να υποδηλώνεται συγκεκριμένο πρόστιμο) συνεπάγεται την αδυναμία προβολής ορθής υπερασπιστικής γραμμής.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 16 Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, κατά τις διατάξεις του άρθρου 59, παράγραφος 1, παράγραφος 2, στοιχείο ε', και 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/849, σε ένα πιστωτικό ίδρυμα μπορούν να επιβληθούν ανώτατες διοικητικές χρηματικές κυρώσεις τουλάχιστον 5 000 000 ευρώ ή 10 % του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών στην περίπτωση τέλεσης σοβαρών, επαναλαμβανόμενων, συστηματικών παραβάσεων ή παραβάσεων που συνδυάζουν τα ανωτέρω κριτήρια, των απαιτήσεων του άρθρου 59, παράγραφος 1, στοιχεία α' έως δ'.

- 17 Το άρθρο 39, παράγραφος 1, σημείο 2, του νόμου AML/CFT, ορίζει ότι η Τράπεζα της Λιθουανίας έχει το δικαίωμα να επιβάλλει πρόστιμο ύψους 2 000 έως 5 100 000 ευρώ (ή ποσοστού 10 % του ετήσιου μεικτού κύκλου εργασιών εφόσον αυτός είναι μικρότερος από 5 100 000 ευρώ) στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για παραβάσεις του νόμου AML/CFT, στην περίπτωση που το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα παραβιάζει συστηματικά τον εν λόγω νόμο ή διαπράττει μία και μόνη σοβαρή παράβαση του νόμου αυτού ή παραβιάζει κατ'επανάληψη τον ως άνω νόμο εντός χρονικής περιόδου ενός έτους από την ημερομηνία της επιβολής κυρώσεως για την παράβασή του. Είναι σκόπιμο να επισημανθεί ότι το γράμμα της εν λόγω διάταξης κατά το οποίο «στην περίπτωση που το χρηματοπιστωτικό [...] παραβιάζει συστηματικά τον παρόντα νόμο ή διαπράττει μία και μόνη σοβαρή παράβαση του νόμου αυτού» διαφοροποιείται από το γράμμα του άρθρου 59, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/849, το οποίο αναφέρεται σε «περιπτώσεις σοβαρής, επαναλαμβανόμενης ή συστηματικής παράβασης –ή παράβασης που συνδυάζει τα ανωτέρω κριτήρια– των υποχρεω-οντοτήτων», καθόσον το άρθρο 39, παράγραφος 1, σημείο 2, του νόμου AML/CFT, αναφέρεται σε «μία και μόνη σοβαρή παράβαση του παρόντος νόμου». Ως εκ τούτου, το ζήτημα που ανακύπτει είναι εάν, στην υπό κρίση υπόθεση, το άρθρο 39, παράγραφος 1, σημείο 2, του νόμου AML/CFT εφαρμόζει ορθώς το άρθρο 59 της οδηγίας 2015/849, και κατά πόσον η ερμηνεία που αποδίδει η καθής στο άρθρο 39, παράγραφος 1, σημείο 2, του νόμου AML/CFT, συνάδει με το άρθρο 59 της οδηγίας 2015/849.
- 18 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το άρθρο 59, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/849 παραπέμπει σε περιπτώσεις στις οποίες οι απαιτήσεις που καθορίζονται στα στοιχεία α' έως δ', της εν λόγω διατάξεως παραβιάζονται κατά τρόπο σοβαρό και το άρθρο 34, παράγραφος 1, σημεία 1 έως 3, του νόμου AML/CFT, ορίζει ως σοβαρή την παράβαση των διατάξεων του νόμου AML/CFT δια των οποίων εφαρμόζονται, μεταξύ άλλων, οι απαιτήσεις που επιβάλλονται με το άρθρο 59, παράγραφος 1, στοιχεία α' έως δ', της οδηγίας 2015/849, χωρίς να εξειδικεύει οποιαδήποτε άλλα ποσοτικά ή ποιοτικά χαρακτηριστικά της παράβασης αυτής· το άρθρο 34, παράγραφος 1, σημείο 4, του νόμου AML/CFT, ορίζει ως σοβαρές παραβάσεις τις περιπτώσεις στις οποίες τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν έχουν θεσπίσει τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου που αναφέρονται στο άρθρο 29 του εν λόγω νόμου.
- 19 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά την άποψή του, το γράμμα του άρθρου 34, παράγραφος 2, σημείο 2, του νόμου AML/CFT, κατά το οποίο «όταν οι παραβάσεις, οι οποίες καλύπτουν διάφορες απαιτήσεις, διαπιστώνονται ταυτόχρονα [...]» υποδηλώνει ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη συστηματικής παράβασης κατά την εν λόγω διάταξη, είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι έχουν παραβιαστεί περισσότερες από μία από τις απαιτήσεις που επιβάλλει η συγκεκριμένη διάταξη. Ωστόσο, το άρθρο 59, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/849, δεν φαίνεται να απαιτεί, προκειμένου να θεωρηθεί ότι μια παράβαση είναι συστηματική, να πρέπει κατ'ανάγκην να παραβιάζονται πολλές από τις απαιτήσεις, όπως συμβαίνει με το άρθρο 34, παράγραφος 2, σημείο 2, του νόμου AML/CFT. Το εθνικό δικαστήριο επισημαίνει ότι, στην υπό κρίση

υπόθεση διαπιστώθηκαν (i) παραβάσεις περισσότερων διαφορετικών κατηγοριών απαιτήσεων και (ii) επαναλαμβανόμενες παραβάσεις της ίδιας κατηγορίας απαιτήσεων δυνάμει του άρθρου 34, παράγραφος 2, σημείο 2, του νόμου AML/CFT, οι οποίες αντιμετωπίστηκαν από την καθής ως ξεχωριστές συστηματικές παραβάσεις που υπόκεινται σε χωριστά πρόστιμα.

- 20 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι οι διατάξεις του νόμου AML/CFT, οι παραβάσεις των οποίων διαπιστώθηκαν με την προσβαλλόμενη απόφαση, εφαρμόζουν διάφορες διατάξεις της οδηγίας 2015/849. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της παράβασης 3, στην οποία διαπιστώθηκαν παραβάσεις, μεταξύ άλλων, του άρθρου 14, παράγραφος 3, σημεία 2 και 3, του νόμου AML/CFT, με τα οποία εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του άρθρου 20 της οδηγίας 2015/849. Όσον αφορά την παράβαση 4, διαπιστώθηκαν παραβάσεις του άρθρου 9, παράγραφοι 13 και 14, του νόμου AML/CFT, με τις οποίες εφαρμόζεται το άρθρο 13, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', της οδηγίας 2015/849. Στο πλαίσιο της παράβασης υπ' αριθ. 6, διαπιστώθηκε μεταξύ άλλων παράβαση του άρθρου 16, παράγραφος 2, του νόμου AML/CFT, με το οποίο εφαρμόζονται τα άρθρα 33, 34 και 35 της οδηγίας 2015/849.
- 21 Το εθνικό δικαστήριο παρατηρεί ότι στο κείμενο της οδηγίας 2015/849 δεν περιέχεται λεπτομερής ορισμός των συστηματικών ή των σοβαρών παραβάσεων και ότι το άρθρο της 5 ορίζει ότι «[τ]α κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ αυστηρότερες διατάξεις στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, εντός των ορίων της νομοθεσίας της Ένωσης». Επιπλέον, το άρθρο 59, παράγραφος 4, της οδηγίας 2015/849, ορίζει ότι «[τ]α κράτη μέλη μπορούν να εξουσιοδοτήσουν τις αρμόδιες αρχές να επιβάλλουν επιπρόσθετα είδη διοικητικών κυρώσεων, πέραν όσων αναφέρονται στην παράγραφο 2, στοιχεία α' έως δ' ή να επιβάλλουν διοικητικές χρηματικές κυρώσεις ανώτερες αυτών που αναφέρονται στην παράγραφο 2, στοιχείο ε' και στην παράγραφο 3». Κατά συνέπεια, στα κράτη μέλη παρέχεται το περιθώριο να θεσπίζουν αυστηρότερες διατάξεις εντός των ορίων που καθορίζονται από το δίκαιο της Ένωσης. Ωστόσο, είναι αμφίβολο αν αυτές οι διατάξεις της οδηγίας 2015/849 μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι παρέχουν στα κράτη μέλη τη διακριτική ευχέρεια να θεσπίζουν στο πλαίσιο της εθνικής τους νομοθεσίας διατάξεις δια των οποίων οι αρμόδιες εθνικές αρχές μπορούν να επιβάλλουν περισσότερα του ενός πρόστιμα όσον αφορά παραβάσεις διαπιστωθείσες κατά τη διενέργεια του ίδιου ελέγχου και έκαστο εξ αυτών των προστίμων να υπολογίζεται σύμφωνα με το ανώτατο όριο που προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία (στην υπό κρίση υπόθεση, το ποσό των 5 100 000 ευρώ) στις περιπτώσεις που κριθεί ότι υπήρξε παράβαση των απαιτήσεων του άρθρου 59, παράγραφος 1, στοιχεία α' έως δ', της οδηγίας 2015/849.
- 22 Λαμβανομένου υπόψη ότι το άρθρο 59, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/849 αναφέρεται σε περιπτώσεις «σοβαρής, επαναλαμβανόμενης ή συστηματικής παράβασης –ή παράβασης που συνδυάζει τα ανωτέρω κριτήρια– των υπόχρεων οντοτήτων να συμμορφωθούν προς τις απαιτήσεις που ορίζονται» στα στοιχεία α'

έως δ', της ίδιας διάταξης και το άρθρο 59, παράγραφος 3, προβλέπει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι, όταν η υπόχρεη οντότητα είναι πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός, μπορεί να επιβληθούν επίσης οι ανώτατες διοικητικές χρηματικές κυρώσεις τουλάχιστον 5 000 000 ευρώ ή 10 % του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών, το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι όταν διαπιστώνεται η τέλεση παραβάσεως που αναφέρεται στο άρθρο 59, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/849, αυτή πρέπει να υπόκειται σε μία ενιαία διοικητική χρηματική κύρωση, το μέγιστο ύψος της οποίας καθορίζεται από το άρθρο 59, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/849. Στην περίπτωση που γίνει δεκτό ότι μπορούν να επιβληθούν χωριστά πρόστιμα για κάθε μία από τις συντρέχουσες παραβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 59, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/849, το μέγιστο συνολικό ποσό των παράλληλων προστίμων θα μπορούσε να είναι πολλαπλάσιο του ανώτατου προστίμου που καθορίζεται από το άρθρο 59, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/849 και είναι αμφίβολο κατά πόσον η κατάσταση αυτή συνάδει με τις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της αναλογικότητας.